

Forord

Som redaktør af et litteraturvidenskabeligt tidsskrift kan man godt somme tider komme til at spekulere over, om læsernes interesse for indholdet står i et passende forhold til den omhu, forfattere og redaktører investerer i sagen. Informationsstrømmen er jo forlængst svulmet op til en flod, der er gået over alle bredder, så det kræver daglig tid at holde sig oven vande. Den type tekst- og kulturteoretiske overvejelser, som *K&K* dyrker, er det ydermere ikke et øjeblikks sag at tilegne sig. Alligevel fremstiller vi som alle andre vore produkter i en lind strøm, fordi humanistisk forskning er vort fag (måske også drevet af en hemmelig last og lidenskab) og håber naturligvis at finde afsætning for varen. Dels vil vi gerne have hæftet solgt, og hvorvidt det lykkes kan vi jævnt hen konstatere i tørre tal med større og mindre glæde, men endnu hellere vil vi have det læst, så vi er med til at sætte ideer og meninger i cirkulation på det intellektuelle marked. Nu hvor den statslige nedskæringspolitik, som Marie-Louise Svane bemærker i sit bidrag til dette nummer, fortæller os humanister, at vi er samfundsmæssigt overflødige, er det des væsentligere at kunne mærke, at vi ikke er intellektuelt overflødige.

Derfor bliver en tidsskriftredaktør også glad, når hun modtager et debatindlæg som *Claus Bratt Østergaards* artikel »Læsningens Allegorier«, der både har et synspunkt på tidsskriftets historie og indeholder en diskussion af nogle tidligere *K&K*-artikler, *Torben Kragh Grodals* »Fiktion som moderne mentalt software« og *Jørgen Holmgaards* »Historie i amerikansk litteraturforskning« begge fra *K&K* 64, samt *Jørgen Holmgaards*: »Pandora's Box Revisited« fra *K&K* 65-66. Det er ganske vist *Bratt Østergaards* ærinde at trække tæppet væk under *K&K* ved med dekonstruktionens hjælp at underminere tidsskriftets teoretiske traditioner for tekst- og kulturanalyse, men han berører dermed også nogle aktuelle problemfelter og giver *Grodal* og *Holmgaard* lejlighed til at præcisere deres standpunkter.

Fra *Torben Kragh Grodals* computer har vi desuden modtaget en fil med titlen »Kognition, emotion og neurale modeller«, der indeholder overvejelser over, hvilken indflydelse moderne kognitionsforskning og neurologi kan få på den æstetiske analyse. Hidtil har psykoanalysen været fiktions- og medieanalysens væsentligste psykologiske hjælpedisciplin, men *Grodal* hævder nu, at computerteknologien vil sætte os i stand til at

beskrive hjerneprocesser ganske anderledes udtømmende, således at de områder, hvor man behøver sjælelige evner som forklaringsramme, hastigt vil skrumpes ind. Det er Grodal håb, at sjæl-legeme-dualismen inden for en overskuelig årrække helt kan skrinlægges.

Marie-Louise Svanes »Ballet er ikke forbi«, *Gunhild Aggers* »Aktive lag« og *Marianne Sørensens* »Nye måder« knytter også an til et tidligere *K&K*-nummer, nemlig dobbeltnummeret (65-66) om »Litteraturkritikkens metamorfoser«, som beklageligvis ikke havde fået kvindelige bidragydere, hvilket de tre artikler nu råder bod på. De kvindelige forskere er enige om, at kvindeforskningen har udviklet sig så vidt, at forestillingen om et politisk og æstetisk grundlag med 'kvinden' som udgangsposition er blevet illusorisk. Kønnets er et dybereliggende aktivt lag, der dækkes af udstrømninger og forskydninger fra senere tilkomne intellektuelle eruptioner.

Vi indleder i øvrigt dette nummer med en udvidet kommentar til de akademiker-biografier og historier om teoretiske gruppedannelser og tidsskrifter, som både *K&K* 65-66 og de ovennævnte artikler kredser om. Den amerikanske renæssancehistoriker, Berkeley-professoren *Stephen Greenblatt* fortæller i et interview med *Mette Hjort* om baggrunden for »New Historicism« og tidsskriftet *Representations*, som han har været med til at grundlægge. Greenblatt indrømmer, at »New Historicism« ikke er nogen systematisk teori, men han understreger samtidig, at den heri ikke adskiller sig fra andre strømninger som marxisme og dekonstruktion. I USA formeres de intellektuelle grupper på samme måde som de politiske partier; fælles institutionelt tilhørsforhold, fælles livserfaringer og »det informelle diskursnetværk, som afgør, hvem der taler seriøst med hvem«, vejer tungere end abstrakte læresætninger. Trods den revolutionære aktivitet på Berkeley i 1960'erne blev sådanne sammenhænge aldrig for alvor brudt op. Tværfagligheden i studentermiljøet blev derimod en inspiration for »New Historicism«, og *Representations* dyrker den ved at bringe parallelle specialartikler, der hver på deres felt arbejder inden for en fælles dagsorden, der kan være sat af Foucault, Benjamin eller Barthes. At insistere på »teksternes historicitet og historiens tekstualitet« er »New Historicism«'s mest samlende bestræbelse.

Der er en verden uden for tidsskrifterne og videnskaben, og her har forskydningerne og eruptionerne i den senere tid som bekendt ikke været mindre overvældende. Med tre artikler om litteratur og litterære diskussioner i Tyskland (øst + vest i skrivende stund), Sovjetunionen (endnu sammenhængende i skrivende stund) og USA tager vi hul på kortlægningen af det ny verdensbillede, som især vi europæere nu præsenteres for. I »Om vesttysk og østtysk litteratur i 80'erne« undersøger

Henning Goldbæk vest- og østtyske forfatters holdning til samfund, modernitet og postmodernisme og finder flere ligheder end forskelle; f.eks. er eksilering et fælles fænomen, der har at gøre med grundlæggende spændinger mellem kunst og politik i Tyskland. Det som engang var en debat og en splittelse inden for én litteratur og i én politisk sammenhæng, har efter krigen spaltet sig i to stater med hver sit politiske system og med to litteraturer, der korresponderer hemmeligt med hinanden ud fra gamle konflikter som f.eks. ekspressionismedebatten.

Märta-Lisa Magnusson gennemgår i »Den moderne sovjetlitteratur« aktuelle forfatternavne med den hovedpointe, at det nye i sovjetisk litteratur er den kollektive genlæsning af 60'ernes og 70'ernes forbudte bøger. Det er ikke litteraturen selv, der har forandret sig, men det litterære liv. I sovjetlitteraturen er det derfor mere det aktuelle end det moderne, der har interesse, og journalistikken er den centrale genre. Der er et fortidsboom, og i modsætning til 50'ernes tøbrud, hvor man så fremad og havde utopiske visioner på socialismens vegne, ser man i dag bagud og indad for at finde en ny identitet i landets og folkets historie.

Claus Secher kaster i »Fastfood eller finlitteratur« blikket over den moderne amerikanske kulturs brogede kontinent, der af nogen beskrives som en multikulturel heksekedel uden indre sammenhæng og af andre (Baudrillard) som en højteknologisk smeltedigel, hvis masseunderholdning opsluger ethvert kulturelt særpræg. Secher udpeger vækstområderne blandt de litterære miljøer: jødernes, kvindernes, de sortes og andre outsiderne, hvis bøger i stort omfang oversættes til dansk. Kulturens globalisering og amerikanisering omfatter altså ikke kun TV. Forfattere som Stephen King og Tom Wolfe er i øvrigt eksempler på, at grænserne mellem fin- og masselitteraturen er flydende, og at skellet mellem de to kredsløb, det smalle akademiske og det brede folkelige, er porøst.

Red.